

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code : 

|   |   |   |   |
|---|---|---|---|
| 0 | 4 | 7 | 6 |
|---|---|---|---|

Exam. Code : 

|   |   |   |
|---|---|---|
| 1 | 0 | 3 |
|---|---|---|

B.A./B.Sc. (General) 3<sup>rd</sup> Year

1046

**SOCIOLOGY (In all Mediums)**

**Paper – B : Social Disorganisation and Emerging Problems**

**Time Allowed : Three Hours]**

**[Maximum Marks : 90**

**Note :** Attempt **five** questions in all, including question no. 1 which is compulsory and taking **one** question from each Unit. All questions carry equal marks.

1. Attempt **nine** questions in 5-7 lines each :

(i) Personal Disorganisation

(ii) Altruistic Suicide

(iii) Peer Group Pressure

(iv) Non-Conformists

(v) Drug Addiction

(vi) Two Problems of Adolescents

(vii) Child Abuse

(viii) Conjugal Violence

(ix) Two reasons of communal conflict

(x) Decline Sex Ratio

(xi) Old Age Homes

(xii) Corruption.

2×9=18

### UNIT-I

2. What do you mean by Social Disorganisation ? Explain causes. 18

3. Write in detail about Personal Disorganisation and how does it lead Social Disorganisation. 18

### UNIT-II

4. Define Suicide. Discuss its causes and types. 18

5. Describe Alcoholism as a main social problem of Indian Society. 18

### UNIT-III

6. Discuss the problems of working women. 18

7. Write an essay on the status of girl child in India. What measures do you suggest to improve their position ? 18

## UNIT-IV

8. Write a detail note on the problems of the aged. 18

9. Give the causes of Poverty. Give some solutions to solve this problem. 18

### (हिन्दी माध्यम)

नोट : कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट में से एक-एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल चार प्रश्न कीजिए। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. कोई नौ प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 5-7 पंक्तियों में दें :

(i) व्यक्तिगत विघटन

(ii) परार्थ आत्महत्या

(iii) अभिजात समूह का दबाव

(iv) अपालनकर्ता

(v) नशीली दवाओं की लत

(vi) किशोरों की दो समस्याएं

(vii) बाल दुर्व्यवहार

(viii) वैवाहिक हिंसा

(ix) सांप्रदायिक झगड़े के दो कारण बताएँ

(x) कम होता लिंग अनुपात

(xi) वृद्ध-घर

(xii) भ्रष्टाचार।

2×9=18

### यूनिट-I

2. आपका सामाजिक विघटन से क्या अभिप्राय है ? इसके कारणों की व्याख्या करें। 18
3. व्यक्तिगत विघटन का वर्णन करें। व्यक्तिगत विघटन किस तरह सामाजिक विघटन लाता है ? विस्तृत जानकारी दें। 18

### यूनिट-II

4. आत्महत्या को परिभाषित करें। इसके प्रकारों एवं कारणों को स्पष्ट करें। 18
5. मद्यपान को भारतीय समाज की मुख्य सामाजिक समस्या के रूप में वर्णन करें। 18

### यूनिट-III

6. कामकाजी औरतों की समस्याओं पर चर्चा करो। 18

7. भारत में बालिकाओं की स्थिति पर निबन्ध लिखो। आप इनकी स्थिति में सुधार करने के लिए क्या सुझाव देंगे ? 18

#### यूनिट-IV

8. वृद्धों की समस्याओं के बारे में आप क्या जानते हैं ? विस्तारपूर्वक लिखें। 18

9. गरीबी के कारण बताएँ। इस समस्या के समाधान के लिए कोई हल बताएँ। 18

#### (पंजाबी अनुवाद)

**नोट :** हरेक यूनिट ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 5-7 ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

- (i) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਘਟਨ
- (ii) ਪਰ-ਉਪਕਾਰੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ
- (iii) ਅਭਿਜਾਤ ਸਮੂਹ ਦਾ ਦਬਾਅ
- (iv) ਪਰੰਪਰਾ-ਵਿਰੋਧੀ
- (v) ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਦਤ
- (vi) ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- (vii) ਬਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ
- (viii) ਵਿਵਾਹਿਕ ਹਿੰਸਾ

(ix) ਫਿਰਕੂ ਝਗੜੇ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ

(x) ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਕਮ ਹੋਣਾ

(xi) ਬਿਰਧ ਘਰ

(xii) ਕੁਸ਼ਟਾਚਾਰ।

2×9=18

### ਯੂਨਿਟ-I

2. ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜਕ ਵਿਘਟਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ? ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

3. ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਘਟਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਉਲੇਖ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਜਕ ਵਿਘਟਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ? 18

### ਯੂਨਿਟ-II

4. ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

5. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮਾਜਕ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਅਲਕੋਹਲਵਾਦ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 18

### ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ? 18

#### ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਬਿਰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਪਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
9. ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਝ ਸਮਾਧਾਨਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 18